

В. Т. Гриневецький, Р. С. Трускавецький

Меліоративне ґрунтознавство

МЕЛІОРАТИВНЕ ҐРУНТОЗНАВСТВО – розділ ґрунтознавства, що вивчає ґрунтовий покрив як об’єкт меліорації. Важливою частиною М. ґ. є питання про ґрунт.-меліорат. моніторинг і наук. прогнозування змін ґрунтів під впливом окремих та комплекс. меліорацій, меліорат. і ґрунтозахисне землеробства та деяких ін. видів землекористування. Гол. об’єкт М. ґ. – ґрунти з несприятливими природ. і природно-антропоген. властивостями: низькою природ. родючістю, дуже виснажені, надмірно зволожені й заболочені, ерод. та ероз. небезпечні, дефльовані й дефляційно небезпечні, кислі, засолені, солонцеві й солонцюваті, забруднені відходами виробництва, деградовані та пошкоджені зсувами, селями, лавинами, гірн. розробками, дією ін. природ. або техноген. чинників. М. ґ. розробляє теор., фіз., хім., біол., ландшафтно-геогр., технол., екол.-екон. та природоохоронні основи меліорації ґрунтів і меліорат. землекористування, методи меліорат.-ґрунтозн. дослідж., особливо картографування, районування, польових вишукувань, дистанц. та стаціонар. дослідж., меліорат.-ґрунтозн. моніторингу, лаб.-аналіт. робіт, створ. й використання ґрунт.-інформ. системи. Важливими є також розділи, що вивчають рац. галуз. і регіон. меліорат.-ґрунтозн. землекористування, охорону та відтворення родючості ґрунтів. М. ґ. тісно пов’язане з природн. (особливо біол. та геогр.), хім., фіз.-мат., тех. та с.-г. науками. М. ґ. виникло на основі вчення про ґрунт, яке розробили В. Докучаєв, його учні й послідовники. Автором 1-го навч. посібника є Л. Розов. Вагомий внесок у розвиток М. ґ. зробили укр. учені – Г. Висоцький, О. Соколовський, С. Вознюк та ін. Сучасні дослідж. розвивають на основі поєднання традиц. для ґрунтознавства і нових методів дослідж., серед яких особливо широко застосовують дистанц., стаціонарні та лаб.-аналіт., що базуються на використанні нової техніки і комп’ютеризації. Важливими проблемами дослідж. з М. ґ. в Україні є розробка заходів щодо запобігання загрозі вторин. засолення, осолонцювання, деградації зрошув. ґрунтів, відтворення родючості еродов. і дефльов. земель, забезпечення бездефіцит. балансу гумусу на осушув. поліс. землях та захисту осушув. торф. ґрунтів від спрацювання і деградації, вишукування ефектив. способів дезактивації забруднених радіонуклідами ґрунтів, знешкодження забруднень їх пестицидами, важкими металами та ін. техноген. метаболітами, поліпшення структури та водно-фіз. властивостей меліоров. ґрунтів, розроблення досконалої системи ґрунтозахис.

землеробства у всіх зонах, зокрема гірських р-нах України. Дослідж. з М. г. проводять науковці в Ґрунтознавства та агрохімії Інституті ім. О. Соколовського, Лісового господарства і агролісомеліорації УкрНДІ, Укрводпроекті та ін. установах.

Рекомендована література

1. Вознюк С. Т. Мелиоративное почвоведение с основами гидрологии. Л., 1984;
2. Плодородие мелиорируемых земель УССР и пути его повышения. К., 1986;
3. Методика оцінки і прогнозу еколого-меліоративного стану меліорованих земель. К., 2002;
4. Меліорація ґрунтів (систематика, інновації, перспективи). Хн., 2015.

Бібліографічний опис:

Меліоративне ґрунтознавство / В. Т. Гриневецький, Р. С. Трускавецький // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2018. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-66219>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).